

Polyfona röster för framtiden

A/r/tografens sammantrasslade tillblivelser

Lena O Magnusson¹, Johanne Ilje-Lien² & Hannah M. Kaihovirta³

Högskolan i Gävle, Sverige; OsloMet – Storbyuniversitet, Norge;
Helsingfors universitet, Finland

Sammanfattning

I den här artikeln beskrivs en undersökning som tar utgångspunkt i ett prövande av hur a/r/tografi kan fungera som metod för att bidra till nya tankemönster och en förändrad förståelse av forskaren, konstnären och läraren inom högre utbildning. Som grund för undersökningen ligger digitala möten, dialoger och utbyten av texter och konstnärliga gestaltningar. Den data som produceras är polyfon i sin form och sitt uttryck och den lyfts fram i visualiserande assemblage (jfr Deleuze & Guattari, 1987). Data analyseras och diskuteras genom ett synliggörande av intra-aktioner (Barad, 2007) och analysen följer affekter (Kristeva, 1980, 1984), vilket i resultatet utvidgas till upptäckten av intra-konstnärliga-artikulationer, något som utmanar hierarkier och uppmuntrar det vilda hos a/r/tografen.

Nyckelord: assemblage, det vilda, hierarkier, intra-konstnärliga-artikulationer, polyfona röster, pågående etik

¹ lena.o.magnusson@hig.se

² johannei@oslomet.no

³ hannah.kaihovirta@helsinki.fi

© 2024 The author(s). This is an open access article published under the CC-BY 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). The article is peer reviewed.

Inledning: En påbörjad rörelse

“[...] vi rör oss med en prövande dialog, de polyfona rösternas glädjesprång!”
(ur data)

I den här artikeln beskrivs en pågående undersökning som tar utgångspunkt i ett prövande av hur *a/r/tografi* (Irwin et al., 2004; Irwin et al., 2006; Irwing et al., 2012; Irwin, 2013; Springgay, 2008; Springgay, et al., 2008) kan fungera som metod för att bidra till nya tankemönster, göranden och en förändrad förståelse av forskaren, konstnären och läraren inom högre utbildning. Vi som skriver artikeln arbetar som lärare inom estetiska och konstnärliga ämnen i högre utbildning. En arbetar i Finland, en i Norge och en i Sverige. Vi har alla erfarenheter av de dilemman som uppstod inom det estetiska och konstnärliga undervisningsområdet under Covid 19 pandemin. Dilemman som handlade om att inte kunna följa studenternas konstnärliga processer, men också att studenterna inte kunde arbeta tillsammans med material och gestaltningar och att vi lärare fick svårigheter att stötta och utmana studenterna i deras processer. Med utgångspunkt i dessa dilemman är därför en bärande idé i den undersökning som presenteras att den del av projektet som beskrivs i den här artikeln pågått online, utan möten på en delad geografisk plats.⁴

Vi menar att vi genom tillämpandet av *a/r/tografi* som metod (Irwin et al., 2004; Springgay, et al., 2008) skapar data som vi ser som performativ. Det performativa innebär här att något *görs*, data är inte given eller fast, den uppstår och blir till i samspel med det som finns runt omkring. Vårt fokus i undersökningen flyttas därmed från att undersöka *hur* vi arbetar som konstnärer, forskare och lärare mot vad vi tillsammans kan *göra* när våra erfarenheter genom konst, forskning och utbildning möts. Vi intresserar oss då för *när* de olika rollerna genom *görande* blir aktiva och tar plats (jfr Irwin et al., 2006) och vad de tillsammans kan åstadkomma.

Undersökningen består av samtal i digitala möten, utbyten av texter och konstnärliga gestaltningar. Produktion av data sker på olika sätt och vid olika tillfällen och

⁴ Ytterligare en bärande idé är att vi inte känner varandra sedan tidigare (mer än att vi mötts flyktigt). Detta blir intressant så till vida att vi utvecklar och skapar kunskap om det vi inte visste om varandra och varandras utbildningsystem sedan tidigare (detta är dock något som inte berörs i den här artikeln).

upprepas och bearbetas i nya samtal, vilka prövas i nya konstnärliga gestaltningar och ytterligare dialoger och processer. Författandet av den här artikeln utgör ytterligare en del i produktion av data. Vi presenterar därmed en process som är pågående, inte avslutad eller färdig. Den data som introduceras i artikeln kommer att synliggöras i form av kroppsliga, materiella och gestaltande spår vilka presenteras som *assemblage* (Deleuze & Guattari, 1987). I produktion av data framträder författarnas individuella och kollektiva (jfr Springgay, et al., 2008) erfarenheter, känslor, gestaltningar, upptäckter och idéer. I analys av det vi gör följer vi dessa som röster i det Bakhtin (1984) kallar *polyfoni*, en flerstämmig berättelse. I den här artikeln omfattar polyfonin inte bara det som framträder i text (som hos Bakhtin), utan också: de konstnärliga gestaltningarna, andra materiella röster i kombination med kroppsliga gester, samt det skrivna och talade orden, vilka alla uppfattas som sammantrasslade (jfr entangled, Barad, 2007).

Den studie som presenteras syftar mot att undersöka vad och hur a/r/tografi och a/r/tografiska metoder kan bidra till förändrade tankemönster rörande; konstnärligt arbete, forskning och den egna lärarkompetensen i undervisning inom högre utbildning. Vi utgår i undersökningen från ett antal *utsagor* som samspelar med kroppsliga, verbala, skrivna och konstnärliga gestaltningar. De utsagor som följer nedan är alltså inte frågor som ska besvaras per se, de ligger i stället till grund för våra samtal och vårt konstnärliga skapande, och samtidigt har de uppkommit mitt i våra processer.

Processer pågår mellan delar av a/r/tografen, och
mellan a/r/tograferna.

Vad erbjuder, leder och öppnar dessa processer för?

Dialogerna och undersökningens processer gör något med oss som
lärare, forskare och konstnärer.

Vad få vi syn på om oss som a/r/tografer genom denna undersökning?

Det finns spänningar mellan hur mycket uppmärksamhet a/r/tografens olika
röster ges i olika sammanhang.

Finns det en hierarkisk ordning i förhållandet mellan de olika aktörerna och delarna
av den produktiva a/r/tografen?

A/r/tografi och tillblivelser

Ansatsen i a/r/tografi som undersökningsmetod har sin bakgrund i nyfikenhet på studenters egna konstnärliga praktiker som en aktiv del av deras lärprocesser (Irwin et al., 2012). Detta pedagogiska perspektiv återspeglas i hur a/r/tografiska undersökningar visar hur relationerna mellan skapande verksamhet, undervisning och forskning fungerar som kompletterande praktiker kopplade till både lärprocessers form och innehåll (Springgay et al., 2005). Metoden skiljer sig från undersökningsmetoder och forskningstraditioner som ofta används inom lärarutbildning genom att den, liksom aktionsforskning, styrs av praktiken. Den är då nära kopplad till utforskandet av materiella och relationella aspekter (Springgay et al., 2008).

Vi skriver i den här artikeln, *a/r/tografen* och *a/r/tografi*, och följer på så sätt Springgays (2008) argumentation, där hon menar att mellanslagen med en slash visar att det finns en separation mellan rollerna (ansatserna) och att det är i skärningspunkten som spänningar, kollisioner och störning har möjlighet att uppstå. Genom att låta konstnärliga gestaltningar, flödesskrivande, dialoger och poetiska texter utgöra data försöker vi överskrida det annars uppenbara. A/r/tografi förstås då som rörelse där mening skapas under processer och där målet inte i första hand är att producera någon typ av färdiga resultat (jfr Irwin, et al., 2004; Irwin et al., 2006; Springgay, et al., 2008). Istället vill vi med a/r/tografins hjälp följa tillblivelser (Deleuze & Guattari, 1987) mellan människor, material, ting, konstnärliga processer och olika typer av texter (jfr Irwin, 2013). Detta för att som a/r/tografer skapa kunskap genom de processer som pågår och i nästa steg söka efter det som vi *ännu inte vet*, varken om oss själva eller varandra eller om utbildningars potential (jfr Lasczik, et al., 2022, s. 5).

Teoretiska ramar och röster som polyfoni

Med inspiration från ny materialism och posthumana perspektiv, sker en rörelse bort från *varande*, och mot ett intresse för *blivande*, där affekt, mänskliga handlingar och materialitet ses som jämlika aktörer (jfr Barad, 2007; Deleuze & Guattari, 1987; Rousell et al., 2020). Med ett intresse för *blivande* följer att alla relationer och händelser ses som pågående och i *tillblivelse* (Deleuze & Guattari, 1987; Lenz Taguchi, 2012; Magnusson, 2017, 2021).

De röster som hörs i artikeln och som pågår mellan oss beskriver vi som *polyfona* i betydelsen att de både innehåller och utgår från pågående möten *in-mellan* (Magnusson & Maapalo, 2020) människor, material, konstnärliga gestaltningar, texter, idéer, förståelser, känslor, minnen och erfarenheter. Genom att följa det polyfona i a/r/tografiska processer, överskrider våra möten kunskapsproduktion enbart mellan människor, i interaktioner (jfr Vygotskij, 1995), detta genom att också följa material, ting, känslor och kroppsliga uttryck i det Barad (2007) beskriver som *intra-aktioner* (eng. intra-action). Ontologi (varandet) går här då inte att skilja från epistemologi (kunskap om varandet). Kunskap blir till i pågående sammantrasslade rörelser (Barad, 2007) vilket ger oss möjlighet till en förståelse för att ett ting, material eller en händelse utgör röst våra dialoger (jfr Rousell et al., 2020).

I de sammantrasslingar som produceras i data följer vi sedan tillblivelser (Deleuze & Guattari, 1987; Lenz Taguchi, 2012). Tillblivelseprocesserna görs synliga som sammankoppling i anhopningar av händelser i *assemblage* (Deleuze & Guattari, 1987). Assemblagen utgörs av visualiserande sammansättningar av olika delar av data i möte med andras forskning. Tillblivelser och dess anhopningar i assemblage diskuteras i den här artikeln sedan med stöd i Kristevas (1980) vidareutveckling av Bakhtins användande av intertextualitetsbegreppet, där hon ger det *affektladdade* plats i intertextualiteten.⁵ Affekter överskrider enligt Kristeva (1984) det språkliga och språkandet i en ständig konfliktfylld förhandlande process. Det obegripliga och vilda, affekterna, utgör enligt Kristeva (1991) något främmande och dolt i oss, något som pågår i all kommunicerande praktik som en referens till de erfarenheter som undslipper språklig artikulation och representation. Men, i de poetiska och konstnärliga uttrycken uppstår ett större handlingsrum för att komma i kontakt med affekter, vilket i sin tur öppnar vår lyhörddhet för det osagda i det som uttrycks (jfr Kristeva, 1984, 2014).

En pågående och performativ etik

Etiska frågor står alltid på spel i forskning. Vem samtycker till vad? Och vad är det egentligen vi samtycker till som deltagare? Etiska överväganden och åtgärder måste

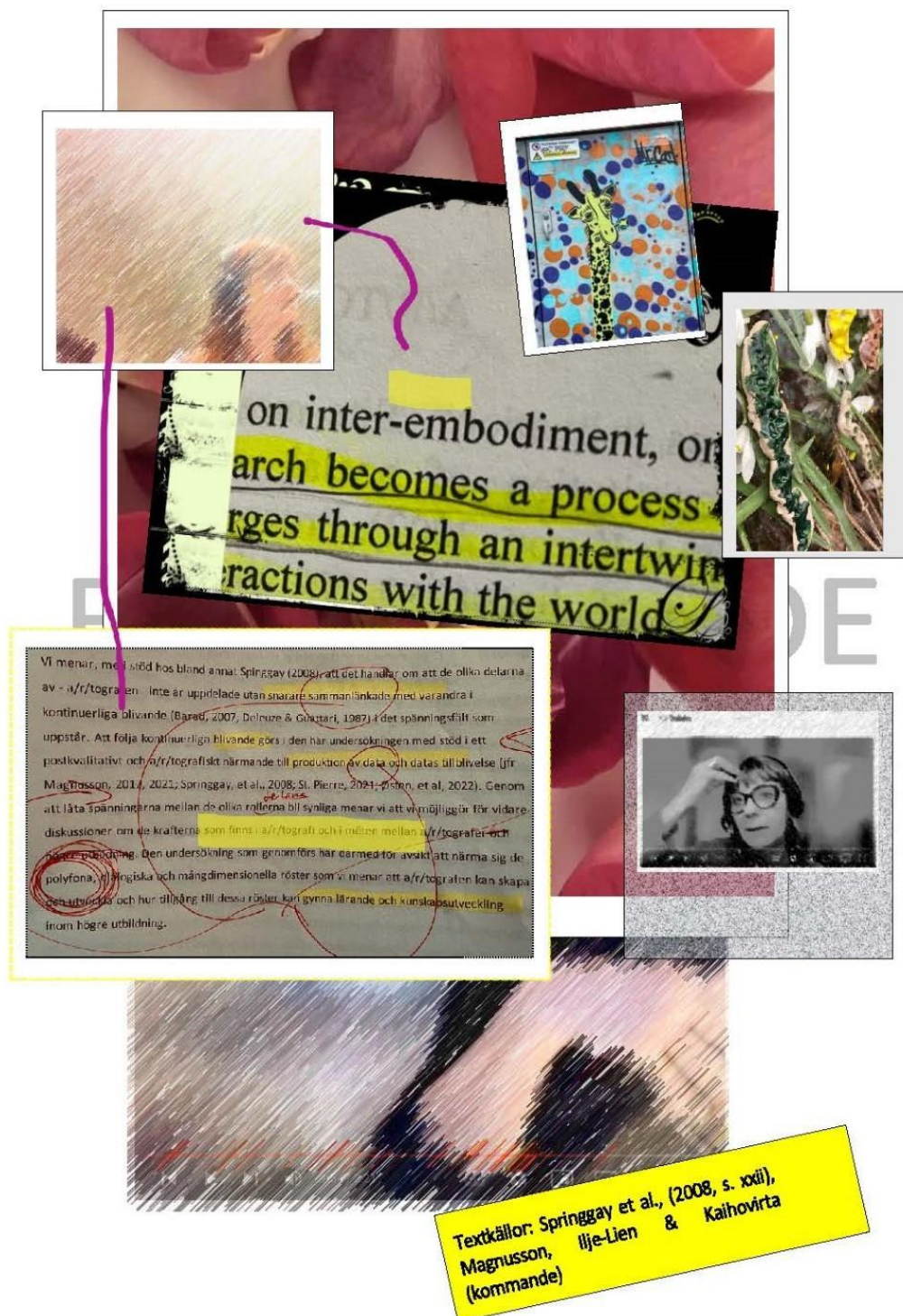
⁵ Intertextualitet är enligt Bakhtin (1981) att alla texter, ord och yttrande är influerade av och i dialog med andra texter, ord och yttranden.

enligt Svenska Vetenskapsrådet vara transparenta; inte bara före genomförandet av en forskningsstudie utan också under och efter avslutad studie. I den undersökning som presenteras i den här artikeln finns en godkännande från norska SIKT och ett skrivet avtal mellan de tre deltagarna och deras institutioner. Avtalet är formulerat för att rama in vem som tackat ja till att delta, vem som har tillgång till data och vem som får använda den. Man skulle kunna påstå att detta är ett avtal som på alla sätt ramar in studien och de etiska aspekter som är kontrollerbara. Men i och med att vi generera data på det sätt vi gör står ett flertal andra aspekter på spel (jfr Magnusson, 2017). Även samtycket är i tillblivelse, vilken bidrar till hur hela processen rör sig med de insikter och nya förståelser som kommer till stånd.

Den tillits som byggts upp mellan deltagarna har etiska valörer långt starkare än de som kan formuleras i ett avtal underskrivet av tre parter. Etiken är alltså liksom hela undersökningen pågående, den etiska rörelsen både konstruerar tillit och är beroende av tillit. Etiken är därmed inte bara pågående utan också relationell (jfr Magnusson, 2017). I detta har den a/r/tografiska metodologin (Irwin et al., 2004; Irwin et al., 2006; Irwing et al., 2012; Irwin, 2013; Springgay, 2008; Springgay, et al., 2008) varit till hjälp, genom att *göra-prata-lyssna-visa* har vi närmast oss vår både sociala och materiella förståelse av att *vara a/r/tografer*, men också att *bli a/r/tografer* med kapacitet att skapa förändring. Detta öppnar för nya förståelser av vad en "pågående etisk röst" (Magnusson, 2017, s. 200) kan vara och därmed fungerar a/r/tografin också som en metod för att utveckla *etisk känslighet* och *etisk generositet* i det här projektet.

Performativ dataproduktion och behandling av data

Data har producerats och genereras genom de mångfasetterade dialoger och konstnärliga gestaltningar som utbyts kontinuerligt under projektets gång mellan de tre deltagarna. Konkret så har de tre träffats vid 12 tillfällen under 2021–2023, med två undantag har alla tre varit närvarande. Varje möte har skett via Zoom och har varat allt från en till fyra timmar. En majoritet av mötena har spelats in med bild och ljud via inspelningsfunktionen i programmet. Utgångspunkten i alla möten, dialoger och konstnärliga gestaltningar är delade erfarenheter och tankar om oss som forskare, konstnärer, lärare och om utbildning.

Assemblage 1: Intertextuella rörelser och stillsamma affekter. I assemblaget möts andras texter och vårt författande med manipulerade visuella utsnitt från digitala möten, konstnärliga gestaltningar i form av lera på en glasyta som återfinns utomhus och andra visuella spår [giraffen] som angått och ingått i våra dialoger. Vi leker i assemblaget med brus och störningar liksom med referenser till oss själva i den artikel som nu inte längre är ”kommande” utan publicerad. Som publicerad kommer den dessutom att bli till bortom oss, med läsarens intertextuella rörelser, affekter och tillblivelser.

Data består av:

- a) texter, ex. flödesskrivande, noteringar, prosa, poesi, som vi skrivit med startpunkt i hur vi ser på oss som lärare, forskare och konstnärer, detta med begynnelsepunkt i det personliga och det som rör den utbildningspraktik där vi undervisar,
- b) inspelningar (bild och ljud) från våra träffar via Zoom,
- c) fotografier och reflektionstexter av processer i arbete med konstnärliga gestaltningar,
- d) konstnärliga gestaltningar i ett flertal olika material.

Dataproduktionen har därmed utspelat sig i realtid i digitala möten, men också genom att bilder, texter och andra objekt skickas fram och tillbaka mellan oss. Produktion av data är öppen, prövande, nyfiken och performativ (jfr Irwin et al., 2006).

Analys och dess processer

I enlighet med Bakhtin (1981) menar vi att *dialoger* mellan oss uppkommer i sociala och kulturella sammanhang. Men, vi menar också att de är under utveckling som just dialoger, utan avsikt att upprätthålla något redan överenskommet och de konstnärliga och digitala dialogiska rummen har både utmanat till och erbjudit nya sätt till koncentrerat och aktivt lyssnade.

Vi har lyssnat på bilder, texter och gestaltningar. Under lyssnandet har vi gjort det Barad (2007) kallar *agentiska snitt* i data och andras forskning. Ett agentiskt snitt fungerar då som ett icke på förhand givet nedslag i materialet. Barad (2007) menar att snitten både - är och blir - agentiska när de möter andra snitt och genom att följa de agentiska snitten och deras möte med varandra erbjuder framställningen därför,

som vi ser det, nya möjligheter att tänka kring a/r/tografens polyfona röst. De agentiska snitten har sedan kopplats samman i assemblage (Deleuze & Guattari, 1987) vilka inkluderar visuella, auditiva och textuella delar. Något uppstår och omskapas på detta sätt också i assemblagen. I artikeln tillgängliggörs fem assemblage, vilka består av samansättningar av agentiska snitt (Barad, 2007) ur våra texter, samtal, konstnärliga gestaltningar tillsammans med spår av andra forskares dialoger som trådar av performativa rörelser. I några av assemblagen finns också länkar till zoominspelad data med tillägg av störningar i det pågående (se assemblage 3, 4, 5). Störningar som kan bestå av längtan till sommar i form av årtag (se assemblage 3) eller ringsignaler som bryter in och stör (se assemblage 5). Detta gör att också presentationen av data sträcker sig vidare ut i omvärlden. Assemblagen både visar och bryter in i artikelns textflöde som glipor för en polyfoniskt estetisk läsupplevelse. Vi ser assemblagen som de *polyfona rösternas partitur*, producerade genom användande av a/r/tografiska metoder. I ett partitur finns alla orkesterns stämmor, våra assemblage blir på liknande sätt ett partitur som återger sprången, rösterna och sammantrasslingarna i våra dialoger.

Eftersom vi i den här artikeln tillämpar en a/r/tografisk metod och låter det Barad (2003, 2007) benämner *intra-aktioner* möta det *affektiva* handlingsrummet i konstnärliga artikulationer hos Kristeva (1980, 1984) utvecklar vi under arbetet begreppet *intra-konstnärliga-artikulationer*. Begreppet blir ett sätt att kombinera ett fokus på det affektiva och vilda i mänskliga *inter-aktioner* med utgångspunkt hos Kristeva (1980, 1984), med det mer materiella fokuset som görs med stöd i uppmärksammandet av *intra-aktioner* (Barad, 2007). De intra-konstnärliga-artikulationerna uppstår i assemblagen och ligger till grund för de resultat som skrivs fram. De utgör en typ av fynd i data som vi får syn på genom att nya agentiska snitt (Barad, 2007) görs.

De utgörs konkret av:

särskilda konstnärliga gestaltningar och vad de gör med våra dialoger,

händelser och insikter som uppstår i de dialoger vi har under analysarbetet och under författandet av artikeln.

De intra-konstnärliga-artikulationerna visar på kapaciten inom a/r/tografin så som vi nyttjar den i den här undersökningen.

Assemblage 2. Se vad den kan; konsten! Om upprepningar och omtag och igenkänning.⁶ I assemblaget kopplas gestaltningar i lera samman med konstnärens kapacitet att störa en ordning både för läraren och forskaren. De störningar som uppstår stöds och uppmuntras av andra forskares tankar vilka i sig upprepas i nya texter och bilder som lager på lager av igenkänning och gestaltning.

Assemblagens meningsområden, rörelser och störningar

Det uppstår ett flertal *intra-konstnärliga-artikulationer* i våra möten och assemblagen. Det handlar om sådant som rör; *hierarkier, skam, lek, det vilda, tillit och disciplin*. Det är också upplösning av *tid* och *plats*, samt *motstånd*. Dessa utgör assemblagens innehåll och meningsområden, och dessa utgör också en plattform från vilken våra polyfona röster talar. De blir också de områden från vilken spåren av vår undersökning har möjlighet att göra något med vår undervisningspraktik.

Det polyfona lyssnandet på motstånd, missuppfattningar och skam

Med stöd av a/r/tografien som metod följer vi Kristevas (2010) avslöjande logik i sökande efter det vi inte vet, likväl som affekter och det främmade som vi förnimmer genom görandet (Kristeva, 1991). I lyssnandet berörs vi av det som utelämnas, det som inte låtit sig artikuleras och det som blir till in-mellan (Magnusson & Maapalo, 2020). I vårt fall tycks det som att vi genom lyssnandet till de intra-konstnärliga-artikulationerna höjde *hörstyrkan* (Åberg & Lenz Taguchi, 2006) för att lyssna på, inte bara förnöjelse och utvecklingspotential, utan också *våra-varandras* intensiva förnimmelser av obehag. Dessa obehag uttryckt särskilt som *motstånd* och *skam* (se assemblage 4, 5).

Genom de agentiska snitt (Barad, 2007) som vi gjort får vi i assemblagen (Deleuze & Guattari, 1987) syn på *skammen* att inte disciplinera sig som lärare i följsamhet med den akademiska ordningen likväl som motståndet mot att inordna sig (se assemblage 4, 5). Skam och motstånd har i dialogerna gått hand i hand med rädslan att bli för pretentiös som forskare, som lärare och som konstnär i utbildningspraktiken. Detta är insikter och skamligheter som vi i liten grad har diskuterat med andra och som vi knappt hörsammat hos oss själva, förutom då vi hållit intellektuell distans. Men som

⁶ https://www.youtube.com/watch?v=iCfhRgAl5_o

nu i de polyfona dialogerna, genom affekter (Kristeva, 2014) och nya agentiska snitt (Barad, 2007) i spårandet av de intra-konstnärliga-artikulationerna, väckts och som genom tillit och utvecklandet av en komplicerad och rik etisk trygghet blivit synliga. Något som i nästa steg genom de olika assemblagens (Deleuze & Guattari, 1987) fortsatta sammankopplingar ger möjligheter till förändrade sätt att bli, se och tänka.

Assemblage 3. Upprepningar, lyssnade och glipor.⁷ Det kollektiva ger fart och nya möjligheter.

⁷ <https://youtu.be/v14PVOB10-U?si=5rWGIgDqK353rlik>

Assemblage 4. Skammens sammantrasslade röst. I assemblaget undersöks skammen för att lyckas och skammen för att inte lyckas. Skammen att bli för mycket eller för lite framträder i olika gestalter och vid ett flertal tillfällen. Men skammen prövas och störs också i det kollektiva genom mötet och ett aktivt lyssnade på andra röster.

Assemblage 5: Polyfona missförstånd; att inte nå fram.⁸ Assemblaget leker med missförstånd, försök att förstå och motstånd mot regler. Detta möter den röda tungan! Bland de intra-konstnärliga-artikulationerna är den röda tungan i lera viktig, den ger fart åt upproret och uppgörelser. Den öppnar för lek och det vilda.

⁸ <https://youtu.be/SdVzBx-HT90?si=ogL8LFlvk9Ew5axv>

Skam tog tydlig och högljudd plats i en text som skickades (se assemblage 4). Den i text verbaliserade skammen returnerades sedan i form av en röd utsträckt tunga (se assemblage 5) i en tredimensionell gestaltning under ett zoommöte. Tungan utgör en intra-konstnärlig-artikulation, en stark röst som ledde till förändrade och nya tillblivelser (Deleuze & Guattari, 1987) och därmed öppningar att artikulera möjligheten att räcka ut tungan åt skammen, vilket uttrycks på följande sätt i text skickad efter mötet med tungan.

Man måste göra fult för att bli av med skammens röst, så fult så man kan strunta i den. Vi gör de nu. I tanken. Skrynklar ihop den, räcker ut tungan åt den, grinar hånfullt åt dumheterna. Det fula är roande, och oroande, det fula är en glipa, en assemblagetets smärtpunkt i vilket något växer. Där växer tilltron som den här undersökningens rörelser gett oss genom de tillblivelser som kontinuerligt kommit till stånd. Vi kan lita inte bara på den erfarna läraren, utan på hur läraren har sin utgångspunkt i konstnären, liksom konstnären stimulerar forskaren som äventyrar läraren som i sin tur leker med konstnären.

Genom detta uppstod ytterligare möjlighet att lyssna en gång till, med förnyad intensitet, till skammen och dess efterverkningar. Vilket i sin tur öppnade för en möjlig förståelse för vad som kan hända med de studenter vi möter, de som tackar nej, de som inte vill eller vågar delta, i de pågående undervisningsprocesserna för att skam står i vägen.

Tillblivelserna erbjuder affektiva (jfr Kristeva, 1980, 1984) språköverskridande intra-konstnärliga-artikulationer, med både nu och sedan (se assemblage 2, 3). Dessa avslöjar behovet av, och samtidigt genererar de ett nytt, språkande om oss själva (jfr Kristeva, 2010, 2014) som individer och kollektiva a/r/tografer (jfr Springgay, et al., 2008). I de intra-konstnärliga-artikulationerna uppstår kontakt med vår sensitivitet för affekter, det främmande och obegripliga genom det polyfona och aktiva lyssnandet (jfr Kristeva, 2014) (se assemblage 1, 3). Dessa händelser skapar sammanbrott i våra vanliga sätt att tänka och göra konst, göra undervisning och att göra forskning, insikter om förgivettaganden och nya förståelser växer genom undersökningen.

Gestaltningen av tungan blev i sig en möjlighet att ge uttryck för en polyfon tillblivelse av ett nytt språkande, i nya intra-aktioner (Barad, 2007) där också kulturella dimensioner blivit synliga eftersom vi i våra samtal också har upplevt att bli främmande i och för varandras språkliga uttryck och dess konsekvenser. I norskan, finlandssvenskan och svenskans dialoger och i utbyte av undervisningserfarenheter

har vi mött motstånd och uppmärksammat hur förnimmelser av det osagda rört sig som intertextuella störningar (jfr Kristeva, 1980, 1984) (se assemblage 3, 5). Detta har väckt frågor som: Vad är det jag inte förstått? Vad är det för hierarkier i länder, kompetenser och erfarenhet som står på spel? Vi blev på så sätt också tvungna att undersöka och återupptäcka de spår av osagda referenser som vi bär på och trodde oss vara överens om. Vi uppmärksammades på det dolda och ängsliga i det till synes polyfona, i det skenbart enkla självförklarande hos våra materiella, gestaltande, verbala och kroppsliga röster. Men med tungan kom det vilda! Det vilda kom att erbjuda möjliga öppningar. De vilda kom att ta plats som en återkommande röst i våra intra-aktioner (se assemblage 5) och i våra fortsatta analyser. Öppningen mot det vilda förstärktes efter det digitala mötet, tungans tilltal gjorde något med hela den fortsatta processen och den fortsätter att bidra till uppror mot skam under författandet av artikeln och in i våra framtider.

Hierarkier och glädjesprång

De digitala rummen skapar möjligheter att stiga in och ut, i redan producerad data, som ett pågående i föränderliga intra-aktioner (Barad, 2007). En samtidighet blir möjlig, en samtidighet som måste beskrivas som en annan form av samtidighet än den vi har erfarenhet av från tidigare (se assemblage 1, 2). Denna samtidighet bidrar till en upplösning av både hierarki och kronologi – idéer skapas och blir till som spår av de polyfona rösternas aktivitet. Detta blir också något som öppnar för förändrade tillblivelser mellan oss och våra studenter när vi upptäcker att *"en a/r/tografisk metod kan erbjuda förståelse i lyssnandet på förnimmelser och affekter"* (ur skickade texter).

Det händer något viktigt när det inom akademien hierarkiskt starka intellektet får stå tillbaka, ställa sig bakom förnimmelser och affekter (jfr Kristeva, 2010, 2014) mitt i pågående intra-aktioner (Barad, 2007) där materialen och tingen liksom människorna har röst i dialogerna! (se assemblage 2). Vi lär med a/r/tografin genom att vi tillsammans *"[...] rör oss med en prövande dialog, de polyfona rösternas glädjesprång!"* (ur zoomdialoger). Vi har i våra möten cirkulerat kring de begär vi har efter det vi ännu inte tycks ha tillgång till. Föreställningen att konstnären är bättre, idén att forskaren måste lyssna på hierarkiernas inneboende röst, upptäckten mitt i den analytiska processen, som under ett möte via Zoom i ord uttrycks: *"Haha! Pedagog [läraren] äger det vilda det som kan störa hierarkier!"*

I studien har vi som *a/r/tografer*; genom att tillämpa, prova, gå i och ur olika intra-aktioner (Barad, 2007) där material, konstnärliga gestaltningar och människor möts, genom att *leka-undersöka-utforska* med och mitt-i *a/r/tografin* upptäckt andra lager av närvaro och tillit till vad det innebär att lita på processen och dess producerande av emotionellt motstånd, men också lek och nya tillblivelser (se assemblage 1, 2). Dessa insikter, menar vi, ger trovärdighet och tyngd som man som *a/r/tograf* måste ha för att kunna erbjuda studenter att vila i processens natur – *att lita på att något kan hända*.

Då de polyfona dialogerna uppfattas som i tillblivelse med oss och de material och gestaltningar som tar plats aktiveras en form av nytt rum (space) i det digitala. Ett rum där de tre forskarna utvecklar tillit och genom *a/r/tografi* prövar utvecklandet av en etisk känslighet. Vi lägger till och tar bort och tror oss upplösa hierarkier mellan intellektet och affekter (jfr Kristeva 2014), men under de digitala mötena har uppriktigheten som tilliten gett upphov till också varit nära att stjälpas hela studien. Vid ett tillfälle ifrågasattes hela utformningen och framskrivningen av undersökningens dåvarande resultat av en av oss, detta fick sedan redas ut i omtag på omtag, vilka i sin tur ledde till förståelsen att tydlighet och tillit, både kan bygga och rasera hierarkier. Genom detta har det affektiva (Kristeva, 1980) i de hierarkiska rösterna så som *akademisk position, erfarenhet och förväntningar* ifrågasatt det pågående. Forskarna har under projektet därmed också delat det affektiva obehaget av att inte ha kontroll varken över det som sägs eller det som blev sagt (jfr Kristeva, 1991) (se assemblage 3, 5).

En upplösning av tid och rum

Våra kollektiva erfarenheter som forskare, konstnärer och lärare är att de digitala mötesplatserna vanligen hindrar möjligheten att bruka alla sinnen i mötet med andras kroppar, blickar och konstnärliga gestaltningar. Denna begränsning utmanades och sattes på undantag genom att vi *beskrev-affekterade-upplevde* intensiteter som att; det fysiskt kittlade i allas händer när vi lyssnade på ett återberättat minne, vi delade fantasier som producerade dofter och materiellt-taktlika erfarenheter som inte fanns i alla de fysiska rummen utan uppstod som delade tillblivelser i det digitala rummet.

Med stöd av teoretiska antaganden och förståelser (Barad, 2007; Deleuze & Guattari, 1987; Kristeva, 1980, 1984, 1991, 2010, 2014; Lenz Taguchi, 2012) har representationer brutits upp, plockats isär, lindats in, kastats ut och skakats om och genom detta genererades nya förståelser. Motstånd och konflikter har uppstått,

etiska frågor stått på spel och utmanats (se assemblage 5). Nya former för produktion och redovisning av data har uppstått med förändrade a/r/tografiska förståelser och hoppfullheter.

Undersökningen utmanar, stör och förändrar också den traditionella uppfattningen om konstens plats i tid och rum, lärprocesser som händelser i tid och rum och forskning som fenomen i tid och rum. Det kroppsliga, affektiva och sinnliga i samklang med det konstnärliga har ibland varit präglad av utmaningar när data genererades i förhandling med, i, och genom en digital plattform (jfr Illeris et al., 2022). Samtidigt har de tids- och platsupplösta digitala rummen skapat möjlighet till iscensättningar som lett till lager på lager av nya upptäckter av intra-konstnärliga-artikulationer. Konstnärliga gestaltningar i lera har placerats utomhus och presenteras i ett digitalt rum inomhus och där mött föreställningar om framtida gestaltningar i lera och gummisnoddar på en annan plats (se assemblage 1, 2). Detta blir ytterligare möjligheter bortom tid och plats, det finns ett främmandegörande i varje erfarenhet som omsätts och iscensätts på nya sätt genom möten med andras material, spår, skratt, stumhet och utrop (jfr Kristeva, 1991).

Möten med den igenkända och samtidigt främmande lerans spår öppnar för omtag och gör det digitala rummet öppet; utomhus, inomhus, samtidigt och sedan (se assemblage 1, 2). Genom att mötas som a/r/tografer utan att dela fysiska rum skapades en annan uppfattning av här och där, av nu och sen, en annan närvaro (jfr Martín-Bylund & Stenliden, 2022). Ett tillstånd av intimitet uppstod när vi enskilt såg och lyssnade på tidigare inspelad data, ytterligare affekter, förnimmelser och närvarande-nu kom till stånd. Vi lyssnade på vad som uttrycktes och vad som låg dolt (Kristeva, 1984), i nya intra-aktioner (Barad, 2007), när vi enskilt och kollektivt gick tillbaka till data igen och igen och tänkte vidare med varandra bortom ett delat nu i praktiskt arbete med nya konstnärliga gestaltningar i lera, papp och text.

Eftersom vi under projektet inte möttes utanför de digitala platserna blev repetition och återbesök i inspelningar likt en samtidig närvaro i sökande efter nya upptäckter och spår synliga som intra-konstnärliga-artikulationer. Vi blev till som a/r/tografer (Irwin, 2013) med det materiella, verbala och gestaltade samt dess innehåll, på nytt och på nytt i upplösta rum och över tid, som elektrifierade kollektiva tillblivelser i en förskjutning av tid och rum och i skapandet av nya verkliga och imaginära rum.

Vidare och tillfälligt avslut

Lyssnandet på de polyfona rösterna, på de intra-konstnärliga-artikulationerna har möjliggjort för en förändrad praktik där spänningen mellan de olika delarna i a/r/tografens görande (jfr Springgay, 2008; Springgay, et al., 2008) blivit upplösta och där sömlösa rörelser underlättat de förflyttningar vi gör och kan komma att göra i vår utbildningspraktik, forskning och i våra samtidiga konstnärskap.

Konstnären kan som ett resultat av den här undersökningen lita på att läraren lyssnar. Läraren får backa så att forskaren kan göra sig hörd. Forskaren måste disciplinera sig både mer och mindre så konstnären får plats. På liknande vis som Irwin (2013) upptäckte vi hur lärarens undersökande tillsammans med konstnären och forskaren vidgar hennes kapacitet att vara och bli – lärare. Detta är upptäckter som stimuleras av de olika rösterna som tar plats och av spänningen in-mellan (Magnusson & Maapalo, 2020) materialen, forskaren, läraren, affekterna, tingen och konstnären.

Ett flertal av de utsagor som konstruerats i inledningen på den här artikeln har berörts både explicit och implicit i det som skrivits fram. Vi har lyssnat, och genom detta aktivt skapat varandra i samtidighet. Genom lyssnandet har vi som lärare mött skammen för att inte vara nog akademisk, att inte erkänna sig som konstnär, skam för att inte vara tillräckligt fri eller för fri, skam för att disciplinen står i vägen för det vilda. Detta har framträtt i våra möten, i fynden av de intra-konstnärliga-artikulationerna i assemblagen, vilka alla kopplar samman och visar på nya och förändrade rörelser, uppmaningar till att se igen, prova på nytt med andra material i nya dialoger. Dialoger och rörelser som lett till utvecklandet av insikten att *leken*, genom den a/r/tografiska undersökningsmetoden, i mötet med det *vilda* bär läraren i utövandet av ett processinriktat ledarskap.

Det vilda är det som gett oss redskap att störa *hierarkier*, vilket blir viktigt att lyfta fram i mötet med andra lärare och med studenter. Lyssnandet på det vilda fungerar nu som en väg bort från disciplin, för att släppa in det vilda också i forskaren. Det vilda i konstnärskapet fungerar som öppning mot mindre skam, vilket också uppmuntrat oss, i utformandet och leken med de framställningar som gjorts, i assemblagen vilka i sig utgör konstnärliga spår smittade av det vilda och lekfulla (se exempelvis assemblage 2) som i sin tur ger läraren verktyg för framtida undervisning.

I våra läraruppdrag tror vi på att konstnärliga gestaltningar i mötet med teorier ger studenterna möjlighet till att - *formulera och fabulera* - något som i sin tur ger rum för att uttrycka mer komplexa förståelser av hur kunskap uppstår och utvecklas i deras lärprocesser. Något som gett oss hopp om framtida spår; vi vill med stöd i a/r/tografens kapacitet och lust smitta våra studenter med tillit. Något som kan erbjuda studenter en polyfon och mer komplex lärprocess i vilken konstnären, läraren och forskaren är närmare varandra och leker mer, bättre och framför allt med förändrade tankemönster.

Vi har genom att följa tillblivelser (Deleuze & Guattari, 1987; Lenz Taguchi, 2012) upptäckt och erövat nyfikenhet och vi har samtidigt blivit mer beredda att ta strid för det de vi tror på. I våra samtal, texter och gestaltningar springer en djup upplevelse av - nödvändigheten i sammantrasslingen in-mellan lek, affekt och det vilda - som en livskraft i vårt arbete med utbildning, forskning och konst. Genom att prova och utmana den pågående etiken (Magnusson, 2017) och det relationella lyssnandet som inbegriper alla de delaktiga rösterna, inte bara de starka och de konstruktiva, gör provandet, leken och kapaciteten i den a/r/tografiska metodologin (Springgay, 2008; Springgay, et al., 2008) och dess performativa dataproduktion oss till andra, eller i alla fall förändrade, lärare inom högre utbildning.

Om författarna

Lena O Magnusson arbetar som lektor i bildpedagogik och didaktik vid högskolan i Gävle. Hon är vetenskaplig ledare för forskargruppen ECE (Early Childhood Education) och hennes undervisning och forskningsintressen rör sig inom ramen för utbildningsvetenskap. Forskningsfokus riktar sig dels mot estetiska [lär]processer inom lärarutbildning, dels mot praktisknära förskoleforskning med fokus på digital teknik och estetiska processer, STEAM undervisning, barns visuella kulturer och litteracitet.

Johanne Ilje-Lien jobber som førsteamanuensis og underviser i barnehagepedagogikk og pedagogisk ledelse i kunst, kultur og kreativitet. Hennes forskningsinteresser er relatert til kulturelt mangfold drevet av en nysgjerrighet for forbindelsene mellom estetikk og flerspråklighet og siden 2021 har hun leder et skandinavisk forskningsnettverk for flerspråklighet, estetikk og mangfold (FEM).

Hannah M. Kaihovirta är docent och äldre universitetslektor i bildkonstpedagogik och de estetiska ämnenas didaktik vid Pedagogiska fakulteten och den svenskspråkiga

lärarutbildningen vid Helsingfors universitet. Hennes forskningsdesign är konstinformerad och forskningsfokus är ämnesövergripande didaktisk design och estetiska ämnen i skolan, policy och praxis i estetiska ämnen i lärarutbildning samt innovativa strukturer för konst och lärande.

Referenser

- Bakhtin, M. (1981). *The Dialogic Imagination. Four Essays by M. M. Bakhtin*: Texas University Press.
- Bakhtin, M. (1984). *Problems of Dostoevsky's Poetics*: University of Minnesota Press
- Barad, K. (2007). *Meeting the universe halfway: quantum physics and the entanglement of matter and meaning*: Duke University Press.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (1987). *A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia*: University of Minnesota Press.
- Illeris, H., Knudsen, K. N., & Skregelid, L. (2022). A/r/tografi som tilgang til udvikling af en sanselig bæredygtighedsdidaktik i kunstfagene. *Nordic Journal of Art and Research*, 11(1). <https://doi.org/10.7577/information.5067>
- Irwin, R. L., Beer, R., Springgay, S., Grauer, K., Xiong, G., & Bickel, B. (2006). The Rhizomatic Relations of A/r/tography. *Studies in Art Education: A Journal of Issues and Research in Art Education*, 48(1), 70-88. <https://doi.org/10.1080/00393541.2006.11650500>
- Irwin, R. (2013). Becoming A/R/Tography. *Studies in Art Education: A Journal of issues and Research*, 54(3), 198-215. <https://doi.org/10.1080/00393541.2013.11518894>
- Irwin, R.L. & De Cosson, A. (Eds.) (2004). *A/r/tography: rendering self through arts-based living inquiry*. Pacific Educational Press.
- Irwin, R. L., & O'Donoghue, D. (2012). Encountering Pedagogy through Relational Art Practices. *The international journal of art & design education*, 31(3), 221-236. <https://doi.org/10.1111/j.1476-8070.2012.01760.x>
- Kristeva, J. (1980). The novel as polylogue. I L. S. Roudiez (Eds.), *Desire in language: a semiotic approach to literature and art* (159-209). Blackwell.
- Kristeva, J. (1984). *Revolution in poetic language*. Columbia University Press.
- Kristeva, J. (1991). *Strangers to ourselves*. Columbia University Press.
- Kristeva, J. (2010). *Thinking about liberty in dark times*. Columbia University Press.
- Kristeva, J. (2014). New Forms of Revolt. *Journal of French and Francophone Philosophy*, 22(2), 1-19. <https://doi.org/10.5195/jffp.2014.650>

- Lasczik, A., Irwin, R. L., Cutter-Mackenzie-Knowles, A., Rousell, D., & Lee, N. (Eds.) (2021). *Walking with A/r/tography*. Springer International Publishing.
- Lenz Taguchi, H. (2012). *Pedagogisk dokumentation som aktiv agent: introduktion till intra-aktiv pedagogik*. Gleerups.
- Magnusson, L. O (2017). Treåringar, kameror och förskola: en serie diffraktiva rörelser. Diss: Göteborgs universitet, 2017.
Göteborg. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/53380/gupea_2077_53380_1.pdf?sequence=1
- Magnusson, L. O & Maapalo, P. (2020) Språk og materie er uatskillelige. *DRAMA Nordisk dramapedagogisk tidsskrift*, 2, 32-37.
<https://doi.org/10.18261/issn.2535-4310-2020-02-08>
- Magnusson, L. O (2021) Visual research material and diffractive readings – a relational research story. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 34:3, 183-196. [10.1080/09518398.2020.1735564](https://doi.org/10.1080/09518398.2020.1735564)
- Martín-Bylund, A., & Stenliden, L. (2022). Closer to far away: transcending the spatial in transnational families' online video calling. *Journal of multilingual and multicultural development*, 43(7), 587-599.
<https://doi.org/10.1080/01434632.2020.1749643>
- Rousell, D., Lasczik Cutcher, A., Cook, P. J., & Irwin, R. L. (2020). Propositions for an Environmental Arts Pedagogy: A/r/tographic Experimentations with Movement and Materiality. In A. Cutter-Mackenzie-Knowles., K. Malone & E. Barratt Hacking (Eds.) *Research Handbook on Childhoodnature (1815-1843)*. Springer International Publishing.
- Springgay, S., Irwin, R. L., & Kind, S. W. (2005). A/r/tography as Living Inquiry Through Art and Text. *Qualitative Inquiry*, 11(6), 897-912.
<https://doi.org/10.1177/1077800405280696>
- Springgay, S. (2008) *Body knowledge and curriculum: pedagogies of touch in youth and visual culture*. Peter Lang.
- Springgay, S., Irwin, R.L., Leggo, C., & Gouzouasis, P. (Eds.) (2008). *Being with a/r/tography*. Sense Publishers.
- Vygotskij, L.S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Daidalos.
- Åberg, A., & Lenz-Taguchi, H. (2006). *Lyttende pedagogikk: etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. Universitetsforlaget.